ELEANOR SHARPSTON
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2015. szeptember 24.[1]

**C-359/14. és C-475/14. sz. egyesített ügyek**

**Az ERGO Insurance SE Lietuvos filialas fióktelepén keresztül eljáró ERGO Insurance SE**
**kontra**
**az If P&C Insurance AS filias fióktelepén keresztül eljáró If P&C Insurance AS**
(a Vilniaus miesto apylinkės teismas [Litvánia] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)
**és**
**az AAS „Gjensidige Baltic" Lietuvos filialas fióktelepén keresztül eljáró AAS Gjensidige Baltic**
**kontra**
**UAB DK „PZU Lietuva"**

(a Lietuvos Aukščiausiasis Teismas [Litvánia] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Polgári ügyekben folytatott igazságügyi együttműködés — Az alkalmazandó jog meghatározása — A »Róma I« és a »Róma II«-rendelet alkalmazási köre — 2009/103/EK irányelv — Pótkocsival összekapcsolt vontatóegység által okozott baleset, amikor az egyes járművek felelősségbiztosítását eltérő biztosítótársaság nyújtja — A felelősségbiztosítási szerződés megkötésének helyétől eltérő tagállamban bekövetkező baleset"

1. Egy pótkocsival ellátott vontatóegység közúti balesetet szenved az egyik tagállamban, azonban mindkét járművet másik tagállamban vették nyilvántartásba, ahol két különböző biztosítótársaságnál rendelkeznek felelősségbiztosítással. A vontatóegység (a vontató gépjármű) biztosítója teljes egészében kifizeti a baleset következtében a károsultnak fizetendő kártérítést. Ez a biztosító ezután e kifizetés részbeni megtérítése érdekében keresetet (megtérítési igény érvényesítése iránti keresetet) indít a pótkocsi (a vontatott jármű) biztosítója ellen.

2. Előzetes döntéshozatal iránti kérelmeiben a két kérdést előterjesztő bíróság arra vonatkozóan kér iránymutatást, hogy az ilyen kereset azon uniós szabályok hatálya alá tartozik-e, amelyek polgári és kereskedelmi ügyekben megállapítják az alkalmazandó jogot, és ha igen, melyik jogszabály alkalmazandó. A C-359/14. sz. ügyet a Vilniaus miesto apylinkės teismas (Vilnius város kerületi bírósága) terjesztette elő; a C-475/14. sz. ügyet pedig a Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (litván legfelsőbb bíróság) terjesztette elő előzetes döntéshozatalra. Mindkettő kollíziós szabályokat, nevezetesen a „Róma I"[2] és a „Róma II"[3]-rendeletet harmonizáló uniós jogalkotás hatályát és értelmezését érintő fontos kérdéseket vet fel. Az a kérdés is felmerül, hogy a 2009/103/EK irányelv[4] különös szabályokat vezet-e be e tekintetben a gépjárműbalesetekre vonatkozóan alkalmazandó jog meghatározására.

1 — Eredeti nyelv: angol.

2 — A szerződéses kötelezettségekre alkalmazandó jogról szóló, 2008. június 17-i 593/2008/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet („Róma I"-rendelet) (HL L 177., 6. o.; helyesbítés: HL L 309., 2009.11.24., 87. o.).

3 — A szerződésen kívüli kötelmi viszonyokra alkalmazandó jogról szóló, 2007. július 11-i 864/2007/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet („Róma II") (HL L 199., 40. o.).

4 — A gépjármű-felelősségbiztosításról és a biztosítási kötelezettség ellenőrzéséről szóló, 2009. szeptember 16-i európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 263., 11. o.) (a továbbiakban: 2009/103 irányelv vagy irányelv).

## Jogi háttér

*A polgári és kereskedelmi ügyekben alkalmazandó nemzetközi magánjog harmonizációs rendszere*

3. A polgári és kereskedelmi ügyekben alkalmazandó nemzetközi magánjog tagállamok közötti harmonizációjával összefüggésben a Brüsszeli egyezmény[5] határozta meg azokat a szabályokat, amelyek alapján meg kell állapítani a határokon átnyúló jogviták tárgyalására és elbírálására joghatósággal rendelkező államot. Ezt az egyezményt a „Brüsszel I”-rendelet[6] váltotta fel. A Római egyezményt[7] a harmonizációs folyamat folytatása érdekében kötötték. A következő szakaszban két rendeletet (az úgynevezett „Róma I” és „Róma II”-rendeletet) fogadtak el annak biztosítására, hogy olyan helyzetekben, amikor különböző országok ütköző jogai között kell választani, az egész Európai Unióban ugyanazon szabályok alkalmazásával jelöljék ki az eljárásokra irányadó nemzeti jogot, függetlenül attól, hogy melyik tagállamban található az a bíróság, amely előtt keresetet indítottak. A „Róma I” és a „Róma II” fő céljai közé tartozott, hogy biztosítsák a belső piac megfelelő működését, előreláthatóbbá váljék a jogviták kimenetele és javuljon az alkalmazandó joggal kapcsolatos biztonság és az ítéletek szabad mozgása.[8]

4. Vannak olyan elvek, amelyek mindkét rendeletben közösek, egyebek mellett az annak biztosítására irányuló cél, hogy a tárgyi hatályuk és értelmezésük egymással és a „Brüsszel I”-rendelettel összhangban legyen.[9] Emellett a két rendelettel összeegyeztethető, ha más uniós jogi rendelkezések különös területek szabályozására kollíziós szabályokat állapítanak meg.[10]

*A „Róma I”-rendelet*

5. A „Róma I”-rendeletet „szerződéses kötelezettségekre kell alkalmazni polgári és kereskedelmi ügyekben olyan helyzetekben, amikor különböző országok joga [helyesen: ütköző jogai] között kell választani”.[11]

6. Az általános szabály szerint a szerződésre a felek által választott jog az irányadó.[12]

7. Ha a felek nem választottak irányadó jogot, a szerződésre főszabály szerint a 4. cikkben szereplő általános szabályok szerinti jog az irányadó. A 4. cikk (1) bekezdése bizonyos különös szerződéstípusokra alkalmazandó jog megállapítására vonatkozó szabályokat határoz meg. A 4. cikk (2) bekezdése értelmében más vagy vegyes típusú szerződésekre azon ország joga az irányadó, ahol a szerződés jellegéből adódó teljesítésre kötelezett félnek a szokásos tartózkodási helye található. Egyéb körülmények között a szerződésre azon ország joga irányadó, amelyhez a szerződés a legszorosabban kapcsolódik (4. cikk (3) és (4) bekezdése).

8. Egyéb különös szerződéstípusokkal az 5–8. cikk foglalkozik. A 7. cikk a biztosítási szerződésekre irányadó jogról szól. A 7. cikk (3) bekezdése előírja, hogy az itt szóban forgó típusú szerződés esetén a felek a 3. cikknek megfelelően kizárólag bizonyos jogokat választhatnak. Ezek közé tartozik azon tagállam joga, amelyben a szerződés megkötésének időpontjában a kockázat felmerül (7. cikk

5 — A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról és a határozatok végrehajtásáról szóló egyezmény (HL 1978 L 304., 36. o.). Az egységes szerkezetbe foglalt változatot lásd: HL 1998 C 27., 1. o.

6 — A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2000. december 22-i 44/2001/EK tanácsi rendelet (HL 2001. L 12., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 4. kötet, 42. o., helyesbítés: HL 2006. L 242., 6. o., HL 2011. L 124., 47. o.) (a továbbiakban: „Brüsszel I”-rendelet). Ez a rendelet Dániára nem alkalmazandó (1. cikk (3) bekezdés).

7 — Egyezmény a szerződéses kötelezettségekre alkalmazandó jogról (HL 1980. L 266., 1. o.; magyar HL 2005. C 169., 10. o.).

8 — Lásd a „Róma I” és a „Róma II”- rendelet (6) preambulumbekezdését.

9 — Lásd a „Róma I” és a „Róma II”-rendelet (7) preambulumbekezdését.

10 — Lásd a „Róma I” rendelet (40) preambulumbekezdését és 23. cikkét. Lásd a „Róma II”-rendelet (35) preambulumbekezdését és 27. cikkét.

11 — 1. cikk, (1) bekezdés.

12 — 3. cikk, (1) bekezdés.

(3) bekezdésének a) pontja), valamint a biztosítási kötvénytulajdonos szokásos tartózkodási helye szerinti ország joga (7. cikk (3) bekezdésének b) pontja). A 7. cikk (4) bekezdése kiegészítő szabályokat határoz meg azokra a biztosítási szerződésekre, amelyek esetében valamely tagállam a kockázat fedezésére vonatkozó kötelező biztosítást ír elő. [13]

9. A 15. cikk a „Követelés törvény alapján történő átszállása (törvényi engedményezés)” címet viseli. Ez a következőket írja elő: „Ha egy személynek (»a jogosult«) szerződésen alapuló követelése van mással (»a kötelezett«) szemben és egy harmadik személy köteles a jogosult szerződésen alapuló követelését teljesíteni vagy ténylegesen teljesítette a jogosult követelését e kötelezettsége alapján, úgy a harmadik személy e kötelezettségére irányadó jog határozza meg azt, hogy a harmadik személy a szerződés kötelezettjével szemben gyakorolhatja-e – és milyen mértékben – azokat a jogokat, amelyekkel a jogosult a kötelezettel szemben a közöttük fennálló jogviszonyra irányadó jog értelmében rendelkezett.”

10. A 16. cikk értelmében „Ha a szerződéses követelés a hitelezőt több olyan kötelezettel szemben illeti meg, akik ugyanazon követelésért felelnek, és az egyik kötelezett a követelést teljes egészében vagy részben már kielégítette, úgy a kötelezettnek a hitelező felé fennálló kötelezettségére irányadó jogot kell alkalmazni a kötelezettnek a többi kötelezettel szemben fennálló visszkereseti [helyesen: megtérítési] jogára is. A többi kötelezett – a hitelezővel szembeni kötelezettségeikre irányadó jog által lehetővé tett mértékben – hivatkozhat olyan védelemre, amelyekkel a hitelezővel szemben rendelkezett.”

*A „Róma II”-rendelet*

11. A „Róma II”-rendeletet a polgári és kereskedelmi ügyek területét érintő, olyan szerződésen kívüli kötelmi viszonyokra kell alkalmazni, amelyek több állam jogához kapcsolódnak [helyesen: amikor különböző országok ütköző jogai között kell választani]. [14]

12. A II. fejezet a „Jogellenes károkozás” címet viseli. A 4. cikk (1) bekezdése megállapítja azon általános szabályt, miszerint „a jogellenes károkozásból eredő szerződésen kívüli kötelmi viszonyra azon ország jogát kell alkalmazni, amelyben a kár bekövetkezik, függetlenül attól, hogy mely országban következett be a kárt okozó esemény, valamint függetlenül attól, hogy ezen esemény közvetett következményei mely országban vagy országokban következnek be”. Az egyes szerződésen kívüli kötelmi viszonyokra vonatkozó szabályokat az 5–12. cikk sorolja fel. [15]

13. A 18. cikk rendelkezik a károsultnak a felelős személy biztosítója elleni közvetlen keresetindítási jogáról. A következőket mondja ki: „A kárt elszenvedő személy követelését közvetlenül érvényesítheti a kártérítésért felelős személy biztosítója ellen, amennyiben a szerződésen kívüli kötelmi viszonyra alkalmazandó jog vagy a biztosítási szerződésre alkalmazandó jog így rendelkezik.”

14. Az V. fejezetben szerepelnek bizonyos közös szabályok, egyebek mellett a 19. cikkben szereplő törvényi engedményezésre és a 20. cikkben szereplő több kötelezettel szembeni követelésre vonatkozó rendelkezések is. E rendelkezések megismétlik a „Róma I”-rendelet 15. és 16. cikkének szövegét.

13 — A Bíróság rendelkezésére álló anyagban nem szerepel kellőképpen részletes információ a kötelező gépjármű-felelősségbiztosításra irányadó litván és a német jogról ahhoz, hogy érdemleges megjegyzést tudjak fűzni ahhoz, hogy a 7. cikk (4) bekezdése milyen szerephez juthat.

14 — 1. cikk, (1) bekezdés.

15 — Ezekben a szabályokban azonban nem szerepelnek az olyan megtérítési igények, mint amilyenek valamely közúti balesetből eredően felmerülnek.

*A 2009/103 irányelv*

15. A 2009/103 irányelv a gépjármű-felelősségbiztosítással kapcsolatos irányelveket kodifikálja. Az irányelv szerint a kötelező gépjármű-felelősségbiztosítással rendelkező gépjárműveknek az egész Európai Unióban biztosítottnak kell lenniük. Az ügy szempontjából az irányelv következő preambulumbekezdései relevánsak. A (12) preambulumbekezdés értelmében a tagállamok annak garantálására vonatkozó kötelezettsége, hogy biztosítási fedezet álljon rendelkezésre, fontos részét képezi a károsultak védelmének. A (26) preambulumbekezdés szerint: „A biztosított fél érdekében minden biztosítási kötvénynek egyetlen biztosítási díj fejében garantálnia kell minden egyes tagállamban az ottani jogszabályok szerinti biztosítási fedezetet, illetve annak a tagállamnak a jogszabályai szerinti biztosítási fedezetet, ahol a gépjármű szokásos üzembentartási helye található, amennyiben ez utóbbi fedezet a magasabb.”

16. A gépjárművet az irányelv úgy határozza meg, mint „minden szárazföldi közlekedésre szolgáló és mechanikus erővel működtetett, de nem sínen közlekedő gépjármű, valamint a pótkocsi, akkor is, ha nincs a gépjárműhöz kapcsolva”. [16]

17. A 3. cikkben szereplő általános elv szerint a tagállamoknak meg kell tenniük a szükséges intézkedéseket annak biztosítására, hogy a saját területükön szokásosan üzemben tartott gépjárművek rendelkezzenek gépjármű-felelősségbiztosítással. [17]

18. Az 14. cikk a következőképpen rendelkezik:

„A tagállamok meghozzák a szükséges intézkedéseket annak biztosítására, hogy a kötelező gépjármű-felelősségbiztosítási szerződések:

a) fedezetet nyújtsanak egyszeri biztosítási díj alapján, a szerződés egész tartama alatt a Közösség teljes területére, beleértve bármely olyan időszakot, amikor a gépjármű a szerződés tartama alatt más tagállamok területén található; és

b) ugyanazon egyszeri biztosítási díj alapján minden egyes tagállamban biztosítsák a tagállamok jogszabályai által megkövetelt fedezetet, illetve annak a tagállamnak a jogszabálya által megkövetelt fedezetet, ahol a gépjármű szokásos üzembentartási helye található, amennyiben ez a fedezet a magasabb.”

*A litván jog*

19. A kötelező gépjármű-felelősségbiztosításról szóló 2001. június 14-i 1X-378. sz. törvény 16. cikke a „Kártérítés elvei” címet viseli. A 16. cikk (1) bekezdése szerint a felelős biztosító vagy az iroda kártérítést fizet, ha a gépjármű használója felelős a károsult harmadik félnek okozott kárért. A kártérítést azon állam kötelező gépjármű-felelősségbiztosítást szabályozó jogszabályaira figyelemmel kell kifizetni, ahol a közúti baleset történt. 16. cikk (5) bekezdése szerint az általános szabály szerint a vontatott jármű által okozott kárt a vontató jármű biztosítási szerződése alapján kell megtéríteni, amennyiben a két jármű a közúti baleset idején össze volt kapcsolva. A vontatott jármű biztosítása szerinti kártérítésre csak akkor kerül sor, ha a két járművet szétkapcsolták, és az okozott kár miatt felmerül a vontatott jármű használójának polgári jogi felelőssége.

16 — 1. cikk, (1) bekezdés. Lásd: Vnuk-ítélet, C-162/13, EU:C:2014:2146.

17 — Az 5. cikk értelmében a tagállamok bizonyos feltételek mellett egyes természetes és magánjogi vagy közjogi jogi személyek esetén eltérhetnek ettől a kötelezettségtől. A Bíróság rendelkezésére álló anyagban semmi nem utal arra, hogy az 5. cikk az itt tárgyalt két ügy alapeljárásában releváns lenne.

*A német jog*

20. A kérdést előterjesztő bíróság a C-475/14 ügyben kifejti, hogy a litván jog és a német jog különböző elveket alkalmaz a felelősség vontató és vontatott jármű biztosítói közötti megoszlására olyan esetekben, amikor a közúti balesetben felmerült kárt az ilyen járművek együttes használata okozza. A litván jog szerinti helyzetet fent ismertettük. A német jog szerint azonban az együttesen használt járművek által okozott kárt a vontató és a vontatott jármű biztosítójának 50–50%-ban kell fedeznie, függetlenül attól, hogy a vontatott jármű a baleset során leválasztódott-e, hacsak a felek másképp nem állapodtak meg.[18] Emellett a litván jog és a német jog a megtérítési igény érvényesítése iránti kereset indítására vonatkozó elévülési idő tekintetében is különbözik.

## A tényállás, az eljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

*A C-359/14. sz. ügy*

21. 2011. szeptember 1-jén a németországi Mannheim területén egy vontatóegység egy szűk utcában megfordulva lecsúszott az útról, és felborult, 2 247,45 EUR (7 760,02 LTL) összegű kárt okozva. A németországi Cochemben azt állapították meg a rendőrök, hogy a balesettel okozott kár tekintetében a vontatóegység vezetője viseli a felelősséget. A baleset időpontjában a vontatóegység tulajdonosa vagy jogszerű használója kötelező gépjármű-felelősségbiztosítással rendelkezett az ERGO SE (a továbbiakban: ERGO) biztosítótársaságnál, míg a pótkocsi az If P&C Insurance AS (a továbbiakban: If P&C) fiókjánál volt biztosítva. Mindkét biztosítótársaság szokásos tevékenységi köre kiterjed Litvánia területére. Az ERGO megtérítette a balesetből eredő kárt. Ezután bírósági eljárást indított Litvániában, amelyben azzal érvelt, hogy az If P&C-nek egyetemleges felelősséget kell vállalnia a felmerült kár tekintetében.

22. A Vilniaus miesto apylinkės teismas kifejti, hogy Litvánia legfelsőbb bírósága kimondta, hogy valamely vontató gépjármű biztosítója és a vontatott jármű biztosítója közötti jogviszony – olyan esetben, amikor az első biztosítónak megtérítési igénye merül fel a második biztosítóval szemben – szerződéses jellegű. Ugyanakkor a kérdést előterjesztő bíróság a helyzetet bizonytalannak ítéli meg, mivel az uniós jogban a szerződéses és szerződésen kívüli jogviszonyok fogalma önálló jellegű fogalmak. Ezenfelül a két biztosító között nincs írásbeli szerződés vagy szóbeli megállapodás. Ilyen körülmények között az sem egyértelmű, hogy a „Róma II”-rendelettel összhangban kell-e meghatározni a szóban forgó ügyre alkalmazandó (német vagy litván) jogot.

*A C-475/14. sz. ügy*

23. 2011. január 21-én közúti baleset történt Németországban, amelynek során egy pótkocsis vontató kárt okozott egy harmadik fél vagyonában. A baleset időpontjában a vontatóegység tulajdonosa vagy jogszerű használója kötelező gépjármű-felelősségbiztosítással rendelkezett az AAS Gjensidige Baltic (a továbbiakban: Gjensidige Baltic) biztosítótársaságnál, míg a pótkocsi az UAB DK PZU Lietuva biztosítótársaságnál (a továbbiakban: UAB) volt biztosítva. A károsult német képviselője keresetet indított és a Gjensidige Baltic 1 254,36 EUR (4 331,05 LTL) összegű kártérítést fizetett. A Gjensidige Baltic ezután a pótkocsi biztosítójától kérte e kártérítés felének, vagyis 672,02 EUR (2 165,53 LTL) összeg megfizetését. Jogvita merült fel a Gjensidige Baltic megtérítési igény érvényesítése iránti keresetére alkalmazandó (német vagy litván) joggal, valamint azzal kapcsolatban, hogy a biztosító egyedül felelős-e, vagy pedig az UAB-vel egyetemlegesen felel-e?

18 — A C-475/14. sz. ügy előzetes döntéshozatalra utaló végzésében a kérdést előterjesztő bíróság a német szövetségi bíróság 2010. október 27-i IV 279/08. sz. ítéletére hivatkozik. Ez az ügy a német biztosítási rendszer hatálya alá tartozó német biztosítási szerződéssel rendelkező gépjárművekre vonatkozott. Ez különbözik az alapeljárásban szereplő helyzettől, amely másik tagállamban kiállított biztosítási szerződéssel rendelkező, külföldön nyilvántartásba vett gépjárművekre vonatkozik.

24. Vilnius város kerületi bírósága helyt adott a Gjensidige Baltic keresetének. Kimondta, hogy mivel a közúti balesetből eredő kár Németországban történt, a jogellenes károkozásból eredő szerződésen kívüli kötelmi viszonyokra a „Róma II”-rendelet 4. cikkének (1) bekezdése alapján a német jog irányadó. Ezt az ítéletet a Vilniaus apygardos teismas (vilniusi regionális bíróság) hatályon kívül helyezte. A Gjensidige Baltic ezután megsemmisítés iránti kérelmet nyújtott be Litvánia legfelsőbb bíróságához. Ez utóbbi szerint az előtte lévő jogvita elsősorban arra vonatkozik, hogy a vontató gépjármű és a vontatott jármű biztosítója közötti jogviszonyt hogyan kell kategorizálni, és ezekre a jogviszonyokra melyik jog (a német vagy a litván) irányadó.

25. A kérdést előterjesztő bíróság fontosnak tartja, hogy megbizonyosodjon arról, hogy a 2009/103 irányelv 14. cikkének b) pontját nem csak a közúti balesetek károsultjai védelmével kapcsolatos esetekben kell az irányadó jog meghatározására szolgáló szabálynak tekinteni, hanem akkor is, amikor valamely biztosítónak a vontató és a vontatott járművek együttes használata során történő közúti balesettel kapcsolatos megtérítési igény érvényesítése iránti keresetéről van szó.

26. Ezért ebben a két ügyben a következő kérdéseket terjesztették előzetes döntéshozatalra a Bíróság elé.

A C-359/14. sz. ügyben a Vilniaus miesto apylinkės teismas a következő kérdést terjesztette elő:

„1. Úgy kell-e értelmezni a [»Róma I«-rendelet] 4. cikkének (4) bekezdését, amelynek értelmében »[h]a az (1) vagy a (2) bekezdés alapján alkalmazandó jog nem állapítható meg, a szerződésre azon ország joga irányadó, amelyhez a szerződés a legszorosabban kapcsolódik«, hogy az alapügyben fennálló tényállás mellett a német jogot kell alkalmazni?

2. Amennyiben az első kérdésre nemleges válasz adandó, akkor úgy kell-e értelmezni a [»Róma II«-rendelet] 4. cikkében szereplő szabályt, hogy az alapügyben fennálló tényállás mellett a vontatójármű biztosítója és a pótkocsi biztosítója közötti jogvitára alkalmazandó jogot annak az országnak a jogával összhangban kell meghatározni, ahol a közúti balesetből eredő kár bekövetkezett?”

A C-475/14. sz. ügyben a Lietuvos Aukščiausiasis Teismas a következő kérdést terjesztette elő:

„1. A [2009/103/EK irányelv] 14. cikkének b) pontja olyan kollíziós szabályt tartalmaz-e, amelyet személyi hatályát tekintve nem csupán a közúti balesetek károsultjaira kell alkalmazni, hanem a balesettel okozott kárért felelős gépjármű biztosítói között fennálló jogviszonyra alkalmazandó jog meghatározása érdekében, és ez a kollíziós szabály különös szabálynak minősül-e a [»Róma I« és a »Róma II«-rendeletben] szereplő kollíziós szabályok tekintetében[?]

2. Az első kérdésre adandó nemleges válasz esetén fontos tisztázni azt, hogy a jelen ügyben a biztosítók közötti jogviszony a [»Róma I«-]rendelet 1. cikkének (1) bekezdése szerinti »szerződéses kötelezettségnek« minősíthető-e. Ha a biztosítók közötti jogviszony a »szerződéses kötelezettség« fogalma alá tartozik, akkor fontos kérdés, hogy e jogviszony a biztosítási szerződések kategóriájába tartozik-e, és az alkalmazandó jogot a [»Róma I«-]rendelet 7. cikkében meghatározott szabályok alapján kell-e meghatározni.

3. Az első két kérdésre adandó nemleges válasz esetén fontos tisztázni azt, hogy a megtérítési igény érvényesítése iránti kereset esetén az együtt használt [járművek] biztosítói közötti jogviszony a [»Róma II«-]rendelet szerinti »szerződésen kívüli kötelmi viszonyok« fogalma alá tartozik-e, és hogy e jogviszonyt a közúti baleset eredményeképpen kialakult származékos jogviszonyként (jogellenes károkozás) kell-e kezelni az alkalmazandó jognak a [»Róma II«-]rendelet 4. cikkének (1) bekezdésével összhangban való meghatározása során. A jelenlegihez hasonló ügyben az

együtt használt [járművek] biztosítóit olyan kötelezetteknek kell-e tekinteni, akik ugyanazon követelésért tartoznak a [»Róma II«-]rendelet 20. cikke értelmében, és ezért e szabállyal összhangban kell-e meghatározni a közöttük fennálló jogviszonyra alkalmazandó jogot[?]"

27. Az ERGO, az If P&C, a német és a litván kormány, valamint az Európai Bizottság nyújtott be írásbeli észrevételt a C-359/14. sz. ügyben. A C-475/14. sz. ügyben a Gjensidige Baltic, Litvánia és a Bizottság nyújtott be írásbeli észrevételt. A két ügyet a szóbeli eljárás és az ítélethozatal céljából egyesítették. Ugyanakkor a felek nem kérték tárgyalás megtartását, és így arra nem is került sor.

## Értékelés

### *Előzetes észrevételek*

28. Az If P&C és a litván kormány megemlíti, hogy Litvánia aláírta a közúti balesetekre alkalmazandó jogról szóló hágai egyezményt.[19] Ugyanakkor az említett egyezmény 2. cikkének (5) bekezdése kimondja, hogy az – biztosítótársaságok esetében – nem alkalmazható a megtérítési igény érvényesítése iránti keresetekre és az engedményezésre. Az egyezmény ezért jelen ügyben az irányadó jog meghatározását illetően nem releváns.

### *A 2009/103 irányelv*

29. A C-475/14. sz. ügyben a Lietuvos Aukščiausiasis Teismas első kérdésével azt kérdezi, hogy a 2009/103 irányelv 14. cikkének b) pontja meghatároz-e különös kollíziós szabályokat a megtérítési igény érvényesítése iránti keresetekre. Ez a kérdés ugyanúgy releváns a C-359/14. sz. ügyben, amelyben a Vilniaus miesto apylinkės teismas nem tette azt fel.

30. A Gjensidige Baltic szerint a 14. cikk b) pontja ilyen *lex specialis-t* fogalmaz meg.

31. Nem értek egyet ezzel az állásponttal.

32. Az irányelv szövegéből és célkitűzéseiből világosan kiderül, hogy a 14. cikk b) pontja nem fogalmaz meg különös szabályokat annak meghatározására vonatkozóan, hogy a biztosítók közötti megtérítési igény érvényesítése iránti kereset esetén melyik az irányadó jog.

33. Először is, ahogy a Bizottság arra helyesen rámutat, az irányelv nem harmonizálja a közúti balesetekkel kapcsolatban felmerülő jogvitákra irányadó jog meghatározására vonatkozó szabályokat. Ehelyett az irányelv általános célja a károsultak védelmének biztosítása a biztosítás meglétének garantálásával.[20]

34. Másodszor, a 14. cikk a) és b) pontját együttesen kell értelmezni. A gépjármű-felelősségbiztosítások tekintetében a 14. cikk előírja a tagállamoknak annak biztosítását, hogy minden biztosítási kötvény egyetlen biztosítási díj fejében garantálja az Európai Unió teljes területén az ottani jogszabályok szerinti biztosítási fedezetet, illetve annak a tagállamnak a jogszabályai szerinti biztosítási fedezetet, ahol a gépjármű üzembentartási helye található, amennyiben ez utóbbi fedezet a magasabb.[21] A szöveg kizárólag a területi hatállyal és a biztosító által nyújtandó fedezeti szinttel foglalkozik, hogy ezzel biztosítsa a közúti balesetek károsultjainak megfelelő védelmét.

19 — Lásd a Hágai Nemzetközi Magánjogi Konferencia 1968. évi 11. ülésének aktusait és dokumentumait (III. kötet, Közúti balesetek, 223. o.).

20 — Lásd az irányelv (12) preambulumbekezdését.

21 — Lásd az irányelv (26) preambulumbekezdését.

35. Ezért nincs arra lehetőség, hogy mérlegeljük, hogy a szöveget lehet-e úgy értelmezni, hogy az a biztosítótársaságok megtérítési igény érvényesítése iránti kereseteivel kapcsolatos jogvitáira irányadó jog meghatározására irányuló különös szabálynak minősüljön. Röviden, az irányelvnek sem a szövege, sem a célja nem támasztja alá ezt az értelmezést.

*Általános észrevételek a „Róma I” és „Róma II”-rendelettel kapcsolatban*

36. A felek különbözőképpen közelítik meg azt a kérdést, hogy a megtérítési igény érvényesítése iránti keresetre irányadó jogot a „Róma I” vagy a „Róma II”-rendelet alapján kell-e meghatározni. Álláspontjuk lényegében abban tér el, hogy a megtérítési igény érvényesítése iránti keresetet szerződéses jogviszonyra (biztosítási szerződés) vagy valamely szerződésen kívüli jogviszonyra (a közúti baleset) vezetik-e vissza.

37. A C-359/14. sz. ügyben három fél (If P&C, Németország és a Bizottság) szerint, mivel a megtérítési igény érvényesítése iránti kereset a) a vontató gépjármű biztosítási kötvényének jogosultja és biztosítója közötti szerződésre, és b) a vontatott jármű biztosítási kötvényének jogosultja és a biztosítója közötti szerződésre vezethető vissza és ahhoz kapcsolódik, az szerződéses jellegű. Az irányadó jogot ezért a „Róma I”-rendelet alapján kell meghatározni, és a litván jogot kell alkalmazni. Az If P&C szerint a biztosítási szerződésekkel kifejezetten foglalkozó „Róma I”-rendelet szabályozza ezt a helyzetet. Németország szerint a „Róma I”-rendelet több kötelezettről szóló 16. cikke alkalmazandó.

38. A Bizottság kiemeli, hogy a Brüsszeli egyezmény 5. cikkével összefüggésben a „jogellenes károkozással, jogellenes károkozással egy tekintet alá eső cselekménnyel vagy ilyen cselekményből fakadó igénnyel kapcsolatos ügyek” fogalma egy „maradvány” jellegű kategória, mivel az azon ügyek esetében alkalmazandó, amelyeknél „az eljárás tárgya egy szerződés vagy egy szerződéses igény”. A Bizottság véleménye szerint a biztosítói igény a „Róma I”-rendelet 15. és 16. cikkének hatálya alá tartozik. A (több kötelezettről szóló) 16. cikkből következik, hogy ha a szerződéses követelés a hitelezőt több olyan kötelezettel szemben illeti meg, akik ugyanazon követelésért felelnek, nem kell, hogy magukat a kötelezetteket valamely szerződéses jogviszony fűzze egymáshoz. Ezért ahhoz, hogy egy olyan helyzet, amelyben több kötelezettel szemben áll fenn követelés, a „Róma I”-rendelet hatálya alá essék, elég, ha az egyes kötelezettek és a jogosult között áll fenn szerződéses kapcsolat.

39. Az ERGO szerint a „Róma II”-rendelet alkalmazandó. A közúti baleset eredményeként jön létre a károkozó és a károsult közötti szerződésen kívüli jogviszony. Ezért a „Róma II”-rendelet 4. cikkének (1) bekezdése értelmében az irányadó jog a német jog, és a megtérítési igény érvényesítése iránti keresetre a „Róma II”-rendelet több személy felelősségéről szóló 20. cikke vonatkozik. A litván kormány azzal érvel, hogy a szerződésen kívüli kötelmi viszonyok fogalmát tágan kell értelmezni, valamint hogy a biztosítók közötti jogviszony közelebb áll egy szerződésen kívüli jogviszonyhoz.

40. A C-475/14. sz. ügyben a Gjensidige Baltic azt állítja, hogy a vontató és a vontatott jármű biztosítója közötti jogviszony a közúti balesetből ered, és ezért a „Róma II”-rendelet hatálya alá tartozik. Ezért az említett rendelet (több kötelezett felelősségéről szóló) 20. cikke határozza meg a biztosítók közötti megtérítési igény érvényesítése iránti keresetre alkalmazandó jogot. Litvánia és a Bizottság álláspontja megegyezik a C-359/14. sz. ügyre vonatkozó álláspontjukkal.

41. A vontató gépjármű biztosítójának a vontatott jármű biztosítójával szembeni megtérítési igény érvényesítése iránti kereset szerződéses vagy szerződésen kívüli kötelmi viszonyból származik? A következő pontokat illetően mindenesetre úgy tűnik, hogy nincs nézeteltérés.

42. Először is, a „szerződéses kötelezettség” fogalmát a „Róma I”-rendelet nem határozza meg.

43. Másodszor, a „Róma I” és a „Róma II”-rendelet tárgyi hatályának összhangban kell lennie egymással és a „Brüsszel I”-rendelettel. [22]

44. Harmadszor, a Bíróságtól itt azt kérdezik, hogy a „Róma I” vagy a „Róma II” állapítja-e meg az irányadó jogot olyan helyzetben, amikor két vagy több biztosító a rájuk vonatkozó biztosítási szerződés alapján egyetemlegesen felelhet egy olyan károsulttal szembeni kártérítésért, akit valamely biztosítási kötvény jogosultjának jogellenes károkozása folytán veszteség ért, és az egyik biztosítási szerződés teljes mértékben kifizette a kártérítést, és a másik (vagy a többi) biztosítótól anyagi hozzájárulást kér. Noha a „Brüsszel I”-rendelettel kapcsolatos, a joghatóságra, valamint a határozatok elismerésére és végrehajtására vonatkozó ítélkezési gyakorlat nem alkalmazható automatikusan, a Bíróság ennek ellenére segítségre lelhet ebben az ítélkezési gyakorlatban.

45. Véleményem szerint a „Brüsszel I”-rendelettel kapcsolatos ítélkezési gyakorlatból levezetett következő elvek relevánsak.

46. Először is, a „Brüsszel I”-rendelet 5. cikkének 1. és 3. pontja szerinti „szerződéses igény” és „jogellenes károkozás, jogellenes károkozással egy tekintet alá eső cselekmény” fogalmakat [...] önálló módon, elsősorban e rendelet rendszerére és célkitűzéseire figyelemmel kell értelmezni. [23] Ugyanez vonatkozik a „Róma I”-rendeletben szereplő „szerződéses kötelezettség” és a „Róma II”-rendeletben szereplő „szerződésen kívüli kötelmi viszonyok” fogalmára is.

47. Másodszor, szem előtt kell tartanunk, hogy mivel a „Brüsszel I”-rendelet a Brüsszeli Egyezmény helyébe lép, a Bíróság által a Brüsszeli Egyezmény rendelkezéseire vonatkozóan adott értelmezés a „Brüsszel I”-rendelet rendelkezéseire is érvényes. [24]

48. Ezenfelül az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a „szerződéssel kapcsolatos ügy” fogalma a „Brüsszel I”-rendelet 5. cikke 1. pontjának a) alpontja alapján az egyik fél által a másik felé szabadon vállalt kötelezettséget feltételez, amelyre a felperes keresetét alapítja. [25] A „Róma I”-rendelet szerinti „szerződéses kötelezettség” fogalmának ezért ugyanezen kell alapulnia.

49. Végezetül, a „Brüsszel I”-rendelet 5. cikkének 3. pontja szerinti, a „jogellenes károkozással, jogellenes károkozással egy tekintet alá eső cselekménnyel vagy ilyen cselekményből fakadó igénnyel kapcsolatos ügyek” magukban foglalják az összes olyan kérelmet, amely az alperes felelősségének megállapítására irányul, és amely *nem* kapcsolódik az említett rendelet 5. cikke 1. pontjának a) alpontja szerinti „szerződéses igényhez”. [26] Ahogy arra a Bizottság helyesen rámutat, a szerződésen kívüli ügyek maradvány jellegűek. Ugyanez a gondolatmenet alkalmazandó a „Róma I”-rendelet által szabályozott szerződéses kötelezettségek és a „Róma II”-rendelet által szabályozott szerződésen kívüli kötelmi viszonyok elhatárolására.

50. Ezért úgy kezdem, hogy megvizsgálom, hogy a biztosító megtérítési igény érvényesítése iránti keresetének alapja lényegében szerződéses jellegű-e. Csak akkor tekinthető szerződésen kívülinek, ha az előbb említett kategóriába nem illeszkedik megfelelően.

22 — Lásd a „Róma I” és a „Róma II”-rendelet (7) preambulumbekezdését. Lásd még: ÖFAB-ítélet, C-147/12, EU:C:2013:490, 28. pont.

23 — Lásd: Brogsitter-ítélet, C-548/12, EU:C:2014:148, 18. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

24 — Lásd: Brogsitter-ítélet, C-548/12, EU:C:2014:148, 19. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

25 — Lásd: ÖFAB-ítélet, C-147/12, EU:C:2013:490, 33. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

26 — Lásd még: Brogsitter-ítélet, C-548/12, EU:C:2014:148, 20. és 21. pont. Lásd még: ÖFAB-ítélet, C-147/12, EU:C:2013:490, 32. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

*„Róma I”-rendelet*

51. A C-359/14. sz. ügyben a kérdést előterjesztő bíróság azt kérdezi, hogy a „Róma I”-rendelet 4. cikkének (4) bekezdését kell-e alkalmazni alapeljárásban (1. kérdés). A C-475/14. sz. ügyben a kérdést előterjesztő bíróság azt szeretné megtudni, hogy a vontatóegység biztosítója és a pótkocsi biztosítója közötti jogviszony alapján felmerül-e a „Róma I”-rendelet értelmében vett szerződéses kötelezettség. Ha igen, akkor a kérdése az, hogy a „Róma I”-rendelet 7. cikke alkalmazandó-e az irányadó jog meghatározására (2. kérdés).

52. Az előzetes döntéshozatalra utaló végzésből két dolog világosan kitűnik. Először is, egyik esetben sincs szerződés a két biztosító között. Ezért nincs mire alkalmazni a „Róma I”-rendelet 3. cikke szerinti választási szabadságra vonatkozó rendelkezéseket és a 4. cikknek a választás hiányában alkalmazandó jogra vonatkozó szabályait; a 7. cikk ugyanígy irreleváns. Másodszor, a vontató és a vontatott járművek biztosítási kötvényének jogosultjai és azok biztosítói között kétségtelenül fennáll a biztosítási szerződés.

53. A kérdéseket előterjesztő bíróságok sem a C-359/14., sem pedig a C-475/14. sz. ügyben nem állapították meg azt, hogy ezekre a szerződésekre a litván jog lenne az irányadó. Mivel meg kell határozni a biztosítási szerződésekre irányadó jogot, ezt a 3., 4. és/vagy 7. cikk alapján kell megtenni. Noha ennek meghatározása végső soron a nemzeti bíróság feladata, a Bíróság rendelkezésére álló ügyiratok arra utalnak, hogy ez valószínűleg a litván jog lehet.[27]

54. Azonban a biztosító megtérítési igény érvényesítése iránti keresetét illetően úgy vélem, hogy az alkalmazandó jogot a „Róma I”-rendelet szabályainak megfelelően kell meghatározni, mégpedig a következő okokból.

55. A „Róma I”-rendelet 1. cikkének (1) bekezdése kimondja, hogy „[e]zt a rendeletet a szerződéses kötelezettségekre kell alkalmazni polgári és kereskedelmi ügyekben olyan helyzetekben, amikor különböző országok joga [helyesen: ütköző jogai] között kell választani”. Ez a szöveg vonatkozhat olyan helyzetekre, mint amilyenről az alapeljárásban szó van.

56. A „Brüsszel I”-rendelet 5. cikke 1. pontjának a) alpontja kissé másként fogalmaz, méghozzá úgy, hogy „[...] ha az eljárás tárgya egy szerződés vagy egy szerződéses igény [...]”. Ugyanakkor a polgári és kereskedelmi ügyekre alkalmazandó nemzetközi magánjog harmonizálására vonatkozó rendelkezések tárgyi hatályának következetesnek kell lennie.[28] A „Róma I”-rendelet 1. cikkének (1) bekezdésében szereplő „szerződéses kötelezettség” kifejezésnek tulajdonítandó jelentés határozza meg a szóban forgó rendelet tárgyi hatályát. Ezért jogosan fordulunk segítségért a „Brüsszel I”-rendeletre vonatkozó ítélkezési gyakorlathoz.[29]

27 — Valószínűleg kifejezett jogválasztás alapján (3. cikk); vagy pedig azért, mert a szolgáltató (a biztosítótársaság) (4. cikk (1) bekezdésének b) pontja) vagy a biztosítási kötvény jogosultjának (7. cikk (3) bekezdésének b) pontja) szokásos tartózkodási helye Litvániában van. Szintén valószínűsíthető, hogy a szerződés megkötésének időpontjában a kockázat Litvániában merült fel (7. cikk (3) bekezdésének a) pontja). A 7. cikk (4) bekezdésének lehetséges relevanciáját illetően lásd a fenti 13. lábjegyzetet.

28 — Lásd a jelen indítvány 43. pontját.

29 — A „Brüsszel I”-rendelet általános szabálya szerint valamely tagállamban lakóhellyel rendelkező személy az adott tagállam bíróságai előtt perelhető (2. cikk). A „Brüsszel I”-rendelet 5. cikke 1. pontjának a) alpontja bevezet egy, a fent említett általános szabálytól eltérő különös joghatóságot, amely szerint, ha az eljárás tárgya egy szerződés vagy egy szerződéses igény, a valamely tagállamban lakóhellyel rendelkező személy a kötelezettség teljesítésének helye szerinti bíróság előtt perelhető.

57. A Bíróság kimondta, hogy noha a 44/2001 rendelet 5. cikke 1. pontjának a) alpontja nem ír elő szerződéskötési kötelezettséget, valamely kötelezettség megjelölése elengedhetetlen a fenti rendelkezés alkalmazhatóságához, tekintettel arra, hogy szerződéses igények esetére az a kötelezettség teljesítésének helye szerint határozza meg a joghatóságot. Az 5. cikk 1. pontjának a) alpontjában meghatározott különös joghatósági szabály „az egyik fél által a másik felé szabadon vállalt kötelezettséget feltételez, amelyen a felperes keresete alapul”.[30] A rendelkezés e követelmény előírása nélkül történő értelmezése túllépne a Brüsszel I. rendeletben szereplő helyzetek körén.

58. Véleményem szerint a „szerződéssel kapcsolatos ügy” (és a szükséges velejárója, a „szerződéses kötelezettség”) meglétének elemzéséhez szükséges kritériumok teljesülnek. Valamennyi biztosítóra vonatkozik egy, a biztosítási kötvény jogosultjával kötött szerződés, és ez kölcsönös kötelezettségeket teremt. A biztosító kötelezettségei közé tartozik a felelősségbiztosítási fedezet nyújtása a biztosítási kötvény jogosultjának. A biztosítási kötvény jogosultjának kötelezettségei egyebek mellett a biztosítási díj megfizetése. Semmi nem utal arra, hogy ezeket a kötelezettségeket egyik fél a másik felé nem szabadon vállalta. Röviden, a feleket illetően egyértelműen „szerződéssel kapcsolatos ügyekkel” és „szerződéses kötelezettségekkel” van dolgunk.

59. Az alapeljárás lényegét képező polgári igények kategorizálásához érdemes lenne elvontabban megvizsgálni a felek közötti viszonyokat.

60. Képzeljük el, hogy egy vontató és egy vontatott jármű közúti balesetet szenved. A baleset során egy vétlen személyt kár ér. Legyen „A” a vontató gépjármű biztosítási kötvényének jogosultja, „B” a vontatott jármű biztosítási kötvényének jogosultja, „X” a közúti baleset károsultja, „C” a vontató gépjármű biztosítója, „D” pedig a vontatott jármű biztosítója. A és B okozta az X által elszenvedett kárt és sérülést és/vagy ők a felelősek érte. X-nek ezért szerződésen kívüli igénye áll fenn A és B jogellenes károkozása miatt.

61. A és B szerződéses jogviszonyban áll saját biztosítójával, C-vel, illetve D-vel. X-nek e szerződések alapján fizetnek kártérítést. Ugyanakkor még ha C és/vagy D közvetlenül fizet is X-nek, nem áll fenn szerződéses jogviszony egyfelől X, másfelől C és/vagy D között. A közúti baleset és a biztosítási kötvények szerinti igények váltják ki a fizetési kötelezettséget.

62. Nincs jelentősége, hogy a fizetés a biztosítási kötvény jogosultjainak (A és B), vagy pedig közvetlenül a károsultnak, X-nek történik. Mivel a fizetési kötelezettség a szerződésből ered, az, hogy kinek a részére történik a kifizetés (a biztosítási kötvény jogosultjának, a károsultnak, vagy pedig a vontató gépjármű biztosítójának), nem változtatja meg a kötelezettség jellegét. Így a kártalanítási kötelezettség súlypontját a (biztosítónak a biztosítási kötvény jogosultja kártalanítására irányuló) szerződéses kötelezettség[e], nem pedig a károkozó és a károsult közötti, közúti balesetből eredő, szerződésen kívüli kötelmi viszonya alkotja. Amennyiben a károkozó nem lett volna biztosítva, neki magának kellett volna megtérítenie a károsultnak jogellenesen okozott kárt. A biztosítási fedezet nyújtására irányuló megállapodás hiányában a biztosítótársaságok felelőssége nem merült volna fel. Ebből következik, hogy egyik biztosító másikkal szembeni (a példámban C-nek D-vel szembeni) megtérítési igény érvényesítése iránti keresete a biztosítási szerződésből ered; ezért szorosan kapcsolódik a két biztosítónak a biztosítási kötvényeik jogosultjával szemben fennálló szerződéses kötelezettségeihez; valamint ennek megfelelően a „Róma I”-rendelet hatálya alá tartozik.

63. Vajon a 15. cikk („Követelés törvény alapján történő átszállása [törvényi engedményezés]”) és a 16. cikk („Több kötelezett”) jobban megvilágítja-e azt a kérdést, hogy a megtérítési igény érvényesítése iránti keresetre irányadó jogot a „Róma I”-rendelet alapján kell-e megállapítani?

64. Véleményem szerint nem.

30 — Lásd: Česká spořitelna ítélet, C-419/11, EU:C:2013:165, 46. és 47. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat. Lásd még a Česká spořitelna ügyre vonatkozó indítványomat, EU:C:2012:586, 43–45. pont.

65. A 15. cikk kimondja, hogy valamely harmadik személynek valamely jogosult követelésének teljesítésére irányuló kötelezettségére irányadó jog határozza meg azt, hogy a harmadik személy a szerződés kötelezettjével szemben gyakorolhatja-e – és milyen mértékben – azokat a jogokat, amelyekkel a jogosult a kötelezettel szemben a közöttük fennálló jogviszonyra irányadó jog értelmében rendelkezett. A 16. cikk azokra a helyzetekre vonatkozik, amikor a szerződéses követelés a hitelezőt több olyan kötelezettel szemben illeti meg, akik ugyanazon követelésért felelnek.

66. Azzal az észrevétellel kezdem, miszerint az a tény, hogy ezeket a rendelkezéseket a „Róma II” -rendelet 19. és 20. cikke megismétli, arra utal, hogy nem lehetnek döntő tényezők annak megállapítása során, hogy mi minősül szerződéses jogviszonynak (és így a „Róma I”-rendelet hatálya alá tartozónak), és mi szerződésen kívüli jogviszonynak (és így a „Róma II”-rendelet hatálya alá tartozónak). [31]

67. Sajnos a „Róma I”-rendelet preambuluma nem fejti ki a 15. és 16. cikk eredetét vagy e rendelkezések célját. A „Róma I”-rendelet 15. cikkének szövege megegyezik a Római egyezmény 13. cikkének (1) bekezdésével. A Giuliano és Lagarde jelentés szerint az „»engedményezés« a hitelező jogainak megszerzése egy olyan személy részéről, akinek, mivel másokkal vagy mások nevében köteles megfizetni a követelést, érdekében állt teljesíteni azt”, s mivel az egyezmény csak szerződéses kötelezettségekre vonatkozik, ez a jog a szerződéses jellegű jogokra korlátozódik. [32] A jelentés szerzői kifejtik, hogy az engedményezésre vonatkozó szabályok nem alkalmazandók olyan törvényi engedményezésre, amikor a fizetendő követelés jogellenes károkozásból ered (például ha a biztosító átveszi a biztosítottnak a kárt okozó személlyel szemben fennálló jogait). A törvényi engedményezésre inkább akkor kerül sor, ha a hitelező kezesség mellett nyújt kölcsönt valamely kötelezettel. Amennyiben a kezes (a harmadik személy) a követelést teljes mértékben teljesíti a hitelező felé, akkor a hitelező helyébe lép, és követelése lesz a kötelezettel szemben.

68. Azonban az itt szereplő nemzeti eljárásokban nem olyan egyszerű a helyzet, mint egy hitelező, kötelezett és kezes esetében.

69. A „Róma I”-rendelet 16. cikke fenntartja az irányadó jog folytonosságát abban az esetben, ha szerződéses kötelezettségekkel összefüggésben több kötelezettnek áll fenn felelőssége. Ugyanakkor nem segít annak eldöntése során, hogy egy kezdetben fennálló konkrét kötelezettség szerződéses vagy szerződésen kívüli kötelezettség-e.

70. Véleményem szerint ezért egyik rendelkezés sem világítja meg jobban, hogy a megtérítési igény érvényesítése iránti kereset a „Róma I”-rendelet hatálya alá tartozik-e.

71. A korábbi elemzésem alapján arra a következtetésre jutottam, hogy ha két vagy több biztosító egyetemlegesen felel egy olyan károsulttal szembeni kártérítésért, akit az ő biztosítási kötvényük jogosultjának (vagy jogosultjainak) jogellenes cselekménye vagy mulasztása miatt veszteség, kár vagy sérülés ért, és ha az egyik biztosító megfizette a kártérítést és a másiktól/többitől anyagi hozzájárulást kér, a biztosítónak a biztosítási kötvény jogosultjának kártalanítására vonatkozó vagy a biztosítási kötvény jogosultja nevében a károsulttal szembeni kártérítési kötelezettsége a „Róma I”-rendelet alkalmazásában szerződéses kötelezettségnek minősül. Függetlenül attól, hogy a biztosító az összeget közvetlenül a károsultnak fizeti-e, vagy az egyik biztosító a másiknak kifizet egy összeget az említett kártérítési összeghez való hozzájárulásként, a kártalanításra vonatkozó fizetési kötelezettség szerződéses jellege ugyanaz marad. Az alkalmazandó jogot tehát a „Róma I”-rendelet alapján kell megállapítani.

31 — A szerződésen kívüli kötelmi viszonyokra alkalmazandó jogról szóló európai parlamenti és tanácsi rendeletre („Róma II”) vonatkozó bizottsági javaslat indokolása, COM(2003) 427 végleges, 26. o.

32 — Lásd Mario Giuliano, a milánói egyetem professzora és Paul Lagarde, a Paris I egyetem professzora által írt, a szerződéses kötelmi viszonyokra alkalmazandó jogról szóló egyezményre vonatkozó jelentést (HL 1980. C 282., 1. o., 13. cikk, „Engedményezés”).

*„Róma II”-rendelet*

72. Arra a következtetésre jutottam, hogy a biztosító megtérítési igény érvényesítése iránti keresete a „Róma I”-rendelet hatálya alá tartozik. Szigorúan véve ezért nem szükséges a „Róma II”-rendeletet vizsgálni. A gondos eljárás kedvéért azonban röviden mégis megteszem.

73. Véleményem szerint a biztosító megtérítési igény érvényesítése iránti keresete a következő okokból nem tartozik a „Róma II”-rendelet 1. cikke (1) bekezdésének hatálya alá.

74. Először is, a szerződésen kívüli kötelmi viszonyok maradványkategóriát alkotnak. Az 58–62. pontban szereplő elemzésemből és a 71. pontban lévő következtetésemből következik, hogy az alapeljárás szerződéses kötelezettségre vonatkozik. Ezért a „Róma II”-rendelet 1. cikkének (1) bekezdése nem alkalmazható.

75. Másodszor, a „Róma II”-rendelet 4. cikkében szereplő szerződésen kívüli kötelmi viszonyok általános kategóriájával nem lehet megállapítani az alkalmazandó jogot. Ennek oka, hogy nem került sor kárt okozó eseményre a vontató gépjármű biztosítója és a vontatott jármű biztosítója között. A vontató gépjármű biztosítója nem okozott kárt a vontatott jármű biztosítójának, és az utóbbi sem az előbbinek. Vagyis *nem áll fenn szerződésen kívüli kötelmi viszony a két biztosító között*. Habár igaz, hogy a közúti baleset és az azzal a károsultnak okozott kár váltja ki a biztosítási szerződés szerinti igény(eke)t, korántsem a biztosítók voltak a baleset bekövetkezéséért felelős személyek. Az egyetlen kapcsolat a biztosítási kötvényeik jogosultja(i)val kötött biztosítási szerződésük/szerződéseik szerinti kötelezettség révén áll fenn.[33] Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint „[...] jogellenes károkozásért vagy jogellenes károkozással egy tekintet alá eső cselekményért a felelősség csak akkor áll fenn, ha a kár és a kárt okozó cselekmény között okozati összefüggés állítható fel.”[34]

76. Harmadszor, a biztosító megtérítési igény érvényesítése iránti keresetének alapja nem tartozik a „Róma II”-rendelet 5–12. cikke által szabályozott szerződésen kívüli kötelmi viszonyok kategóriáinak egyikébe sem.

77. Mi a helyzet a 18. cikket illetően, amely lehetővé teszi a jogválasztást, ha a „kárt elszenvedő személy” (vagyis a károsult) követelését közvetlenül kívánja érvényesíteni a károkozó biztosítója ellen, „amennyiben a szerződésen kívüli kötelmi viszonyra alkalmazandó jog vagy a biztosítási szerződésre alkalmazandó jog így rendelkezik”?

78. Habár nincs olyan preambulumbekezdés, amely megvilágítaná a 18. cikk jelentését, segítségre lelhetünk a (később a 18. cikk helyébe lépő) 14. cikkre vonatkozó bizottsági javaslathoz fűzött indokolásból, amely a következőket mondja ki: „A 14. cikk meghatározza, hogy melyik jogot kell alkalmazni, ha a kárt elszenvedő személy közvetlen keresetet indít a felelős személy biztosítója ellen. A javasolt szabály megteremti a különböző érdekek közötti ésszerű egyensúlyt, mivel védi a kárt elszenvedő felet azzal, hogy választási jogot ad neki, ugyanakkor a választási lehetőséget azon két jogra korlátozza, amely alkalmazására a biztosító jogosan számíthat[:] a szerződésen kívüli kötelmi viszonyokra alkalmazandó jogra és a biztosítási szerződésre alkalmazandó jogra. Mindenesetre a biztosító kötelezettségeinek hatályát a biztosítási szerződést szabályozó jog határozza meg. Akárcsak a környezettel kapcsolatos 7. cikk esetében is, az itt használt szavak megfogalmazása minden kétséget kizár olyan esetben, amikor a károsult nem él a választási jogával.”

33 — Lásd a jelen indítvány 60. pontját.

34 — Lásd: ÖFAB-ítélet, C-147/12, EU:C:2013:490, 34. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

79. Számomra úgy tűnik, hogy a 18. cikk nem tesz egyebet, mint hogy lehetőséget ad a károsultnak arra, hogy közvetlenül a biztosítóval (és nem a károkozóval) szemben lépjen fel, míg a helyzet alapvető jellemzőit érintetlenül hagyja. Az, hogy a károsult a károkozóval szemben felléphet-e, a szerződésen kívüli kötelmi viszonyokra irányadó jog szabályozza. Az, hogy a biztosító törvényileg köteles-e a károkozó helyett kártérítést nyújtani, a szerződésre irányadó jog szerint értelmezett biztosítási szerződés feltételeitől függ.

80. Ezért meggyőződésem, hogy a „Róma II”-rendelet nem alkalmazandó, valamint hogy ennek következtében a 20. cikkben a több személy felelősségére vonatkozó szabályok nem relevánsak a C-359/14., illetve a C-475/14. sz. ügyben irányadó jog meghatározása szempontjából.

## Végkövetkeztetések

81. A fenti megfontolásokra tekintettel azt javasolom a Bíróságnak, hogy a Vilniaus miesto apylinkės teismas által a C-359/14. sz. ügyben, valamint a Lietuvos Aukščiausiasis Teismas által a C-475/14. sz. ügyben előterjesztett kérdéseket a következőképpen válaszolja meg:

– A gépjármű-felelősségbiztosításról és a biztosítási kötelezettség ellenőrzéséről szóló, 2009. szeptember 16-i 2009/103/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 14. cikkének b) pontja nem határoz meg különös szabályt az irányadó jog meghatározására.

– Ha két vagy több biztosító egyetemlegesen felel egy olyan károsulttal szembeni kártérítésért, akit az ő biztosítási kötvényük jogosultjának (vagy jogosultjainak) jogellenes cselekménye vagy mulasztása miatt veszteség, kár vagy sérülés ért, és ha az egyik biztosító megfizette a kártérítést és a másiktól/többitől anyagi hozzájárulást kér, a biztosítónak a biztosítási kötvény jogosultjának kártalanítására vonatkozó vagy a biztosítási kötvény jogosultja nevében a károsulttal szembeni kártérítési kötelezettsége szerződéses kötelezettségnek minősül a szerződéses kötelezettségekre alkalmazandó jogról szóló, 2008. június 17-i 593/2008/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet („Róma I”) 1. cikke (1) bekezdésének alkalmazásában. Függetlenül attól, hogy a biztosító az összeget közvetlenül a károsultnak fizeti, vagy az egyik biztosító a másiknak kifizet egy összeget az említett kártérítési összeghez való hozzájárulásként, a kártalanításra vonatkozó fizetési kötelezettség szerződéses jellege ugyanaz marad. Az alkalmazandó jogot tehát a „Róma I”-rendelet alapján kell megállapítani.